

RETNINGSLINJER OM KVALITETSKRAV FOR SKOGPLANTER

Fastsatt av Landbruksdepartementet den 11. januar 1995 i medhold av § 3 i "Forskrift om skogfrø og skogplanter".

1. FORMÅL

Retningslinjene skal bidra til å sikre at det brukes planter av god kvalitet ved foryngelse av skog.

2. VIRKESOMRÅDE

Retningslinjene setter krav til plantekvalitet, sortering, pakking og merking ved alle planteleveranser til skogbruksformål.

Ved omsetning til andre bruksformål (lauvtre- og bartreplanter som benyttes til parktrær, hekkplanter m.v.) gjelder Norsk Standard for planteskolevarer, NS 4400, 4402, 4410, 4411 og 4413, hvis ikke annen avtale foreligger mellom kjøper og selger.

3. TERMINOLOGI

Barrotplanter:	Planter hvor rotsystemet er utviklet fritt i jord og levert uten dyrkingsmedium.
Dekkrotplanter:	Planter dyrket i dyrkingsform og levert med gjennomvokst dyrkingsmedium.
Dyrkingsform:	Pluggbrett, pottebrett, multipotter.
Skuddskyting:	Periode fra åpne knoppkjell til ny synlig knopp.
Rothals:	Overgang mellom plantens rot og topp (området mellom rot og frøbladpunkt).
Mørkeskudd:	Skudd fra knopp som er brutt uten tilstrekkelig vekstlys, f.eks på lager.
Dyrkingsenhet:	Enhetlig planteparti med lik behandling og utvikling.

4. OFFENTLIG GODKJENNING OG KONTROLL

Omsetning av skogplanter skal skje i tråd med "Forskrift om skogfrø og skogplanter". Dette innebærer en godkjenning og kontroll av dyrkings- og kvalitetssikringsrutinene i skogplanteskolene. I tillegg skal kravene til dokumentasjon- og oppgaveplikt oppfylles. Statens skogfrøverk er utøvende godkjennings- og kontrollmyndighet etter "Forskrift om skogfrø og skogplanter".

Den enkelte produsent står selv ansvarlig for å påse at de nødvendige formaliteter er i orden ved planteforsendelse.

5. KRAV TIL KVALITET

5.1. Forkultivering

Dyrkingstid og dyrkingsform skal være slik at det utvikles et godt forhold mellom rot og topp, samt at rotdeformasjoner unngås.

Dekkrotplanter:

Arter av gran (*Picea* spp.) skal med dagens forutsetninger ikke dyrkes ut over 2 sesonger i samme dyrkingsform.

Arter av furu (*Pinus* spp.), lerk (*Larix* spp.) og lauvtre skal ikke dyrkes ut over 1 sesong i samme dyrkingsform.

Plantene skal enkeltstilles og være fri for ugras. Enkeltstillingen utføres så tidlig som mulig i første års skuddtrekningsperiode.

Dekkrotplanter skal ha håndteringsfast rotplugg for ompakking og utplanting.

Dekkrotplanter med betydelig rotvekst utenfor dyrkingsformen skal rotbeskjæres.

Barrotplanter:

Barrotplanter skal være ompriklet og/eller rotbeskåret.

Rotbeskjæring av både dekkrotplanter og barrotplanter skal utføres i god tid før optak.

6. KVALITETSSTYRING OG KVALITETSKONTROLL

6.1. Dokumentasjon

Produsenten skal ved reklamasjon eller annen forespørsel vedrørende plantekvalitet kunne vise til rutinemessige registreringer. Også registreringer utover dem nevnt i pkt. 8 skal oppbevares og forvaltes i tråd med " Forskrift om skogfrø og skogplanter", og på en slik måte at nødvendig informasjon kan legges fram ved behov.

Produsenten anbefales å følge planteskolenes felles registreringsskjema.

Produsentene skal som minstekrav registrere:

- plantetype, alder
- frøparti, sådato, sånummer
- oppvatningsdato
- eventuelt tynningsstidspunkt
- temperatur, vanning/nedbør og gjødsling
- lystilskudd, ved dagforlengelse eller vekstlys
- pH og ledetallmålinger
- kortdagsbehandling, start- og sluttdato og nattlengde
- kjølelagring, dato-innlegging, start opptining og uttak
- inntakstidspunkt fra friland
- bruk av plantevernmiddele; årsak, middel og dato
- utført kvalitetstester (pkt. 6.2.) og resultater

Det bør i tillegg registreres spireresultat og høydeutvikling.

6.2. Kvalitetstesting før leveranse og innlegging på kjølelager

Etter innvintring skal næringsstatus måles på et utvalg av dyrkingsenheter.

Før høstlevering eller innlegging på lager skal det føres kontroll med knoppsetting og frostherdighet ved morfologisk bedømming og ved frysetesting.

Plantene som leveres til høstplanting, skal ha den frostherdighet som er nødvendig for leveranseområdet.

Frysetesting utføres senest 1 uke før leveranse/innlegging skal finne sted.

Før vårlevering skal det tas stikkprøver av hver dyrkingsenhet for testing i kontrollert klima. Plantene skal utvikle friske nyskudd og hvite rotspisser i testperioden.

Produsenten anbefales å følge felles testrutiner og resultatkrav.

6.3. Sorteringsregler

Salgsplanter skal sorteres i planteskolen. Planter til skogbruksformål leveres sams (ikke sortert i høydeklasser) og skal tilfredsstille retningslinjenes krav. Til spesielle formål innen skogbruket kan det unntaksvis være grunn til å fravike dette krav. Det skal da foreligge spesiell avtale mellom kjøper og selger.

Ved leveranse til andre formål refereres det til pkt. 2 foran.

6.3.1. Generelle krav

Det forutsettes at planter som sorteres, oppfyller kravene i pkt. 6.2.

Enhver skade som kan redusere plantenes etableringsevne og evne til å utvikle seg normalt er uakseptabel ved leveranser til skogbruksformål.

Plantene skal frasorteres på følgende grunnlag:

- tydelig svakere utvikling enn gjennomsnittet
- skadet av sopp eller insekter, frostskader eller mekanisk skade
- rotdød eller ikke gjennomvokst og håndteringsfast plugg
- toppbrekk eller skade på toppknopp
- dårlig forhold mellom rot og topp
- dobbel-topp fra stammebasis

6.3.2. Størrelsessortering

Den enkelte planteskole skal utarbeide retningslinjer for størrelsessortering. Ut fra treslag, proveniens, plantetype og bruksområde skal det angis minimums- og maksimumshøyde. Det bør i tillegg utarbeides normer for rothalsdiameter.

Retningslinjene skal godkjennes av Fylkesmannens Landbruksavdeling.

7. PLANTELEVERANSE, PAKKING OG EMBALLERING

Planter i vekst bør primært leveres i dyrkingsbrett. Planter som ikke leveres i brett, bntes og pakkes i hensiktsmessige enheter for lagring og leveranse.

Innen hver leveranseenheter skal minst 95% av plantene oppfylle kravene under pkt. 6 foran og 7.1 - 7.3 nedenfor.

7.1. Pakking og emballering

Bunter pakkes med et materiale som beskytter plantene mot uttørking og mekaniske skader. Buntene skal tåle vanlig håndtering.

7.2. Levering til vårplanting

Planter skal ikke ha utviklet mørkeskudd og skal være i veksthvile. Planter under skuddskyting kan leveres, forutsatt spesiell avtale med kjøper.

7.3. Levering til høstplanting

Planter som leveres til tidlig høstplanting, bør være kortdagsbehandlet og tilfredsstillende krav i pkt. 6.2. Hvis ikke, skal det foreligge spesiell avtale med kjøper.

Det bør ved sen høstplanting tas hensyn til røttenes hardighet.

8. MERKING

Planteprodusent har ansvaret for at vareopplysninger gitt i § 5-2 i "Forskrift om skogfrø og skogplanter" følger med ved enhver planteleveranse.

Planteprodusent har ansvaret for å dokumentere følgende opplysninger for hvert planteparti:

- Ansvarlig leverandør
- Referansenummer (skal bygge på referansenummer i nasjonalt register)
- Treslag, eventuelt underart/varietet, sort, klon, kultivar
- Innsamlingssted: sankeområde/proveniensregion, lengde- og breddegrad, høyde over havet/høydelag, lokalitet
- Opprinnelse: ~~stedegen, uviss, ikke stedegen~~ (ev. opprinnelsessted)
- Kategori av materialet: lokalitetsbestemt, utvalgt, testet
- Generativt eller vegetativt formert materiale
- Plantetype, alder
- Mengde (antall)
- Behandling (type, varighet, kjemiske middel etc.)*
- Pakningstype og -antall

* "Ytterligere informasjon om plantepartier er tilgjengelig ved henvendelse i planteskolen".

Hver enhet merkes med:

- ansvarlig produsent og leverandør
- referansenummer
- treslag og proveniens
- plantetype, alder
- mengde
- eventuelt pålagt informasjon vedrørende plantevernmidler

9. TRANSPORT

Under all transport som planteskolen står ansvarlig for, plikter planteskolen å beskytte plantene mot:

- store temperatursvingninger
- mekaniske skader
- uttørking, vind, sol og sterk varme
- frost

Planter som er levert fra planteskolen og som planteskolen ikke står ansvarlig for, skal tilsvarende transporteres, lagres og håndteres slik at kvaliteten på plantene ikke reduseres.

10. EKSPORT/IMPORT AV SKOGPLANTER

Ved eksport/import av planter skal det følge med et sertifikat. Ved eksport er Statens skogfrøverk ansvarlig for å utstede sertifikatet i henhold til krav satt i § 5-2 i "Forskrift om skogfrø og skogplanter".

Den enkelte eksportør/importør plikter selv å påse at registrering og de nødvendige kontroller gjennomføres, og at eventuelle plantesanitære bestemmelser utover dette følges.

11. PRODUKSJON OG MILJØ

Produksjon og omsetning skal utføres på en slik måte at omgivende miljø ikke utsettes for unødige belastninger.

12. IKRAFTTREDEN

Retningslinjene trer i kraft fra 11. januar 1995. Med virkning fra 11. januar 1995 oppheves "Forskrift om kvalitetskrav for skogplanter" fastsatt av Landbruksdepartementet den 5. august 1981. Planter sådd før 1995 er unntatt fra de nye retningslinjene.